

Stručni rad

UČITELJ IZMEĐU ČEKIĆA I NAKOVNJA: KADA PROFESIONALNI RAZVOJ POSTAJE LUTRIJA

Jurij Bizjak

Zavod za gluhe i naglušne Ljubljana

Sažetak

Rad analizira sustav napredovanja učitelja u Sloveniji te ukazuje na birokratske prepreke i nepredvidivost priznavanja stručnog rada, osobito kod međunarodnih konferencija, što profesionalni razvoj čini nesigurnim i stresnim.

Ključne riječi: administrativni postupci; vrednovanje rada; stručni skupovi; nesigurnost; obrazovni sustav

1. Uvod

Profesionalni razvoj učitelja trebao bi biti jedan od ključnih mehanizama unapređenja kvalitete odgojno-obrazovnog rada. Sudjelovanje u stručnim skupovima, razmjena iskustava, istraživački rad i međunarodna suradnja važni su elementi suvremenog učiteljskog poziva. U Sloveniji je profesionalni razvoj snažno povezan s formalnim sustavom napredovanja u stručne nazive, koji se provodi u upravnom postupku na temelju jasno definiranih kriterija i propisanih dokazila [1,2].

Lako je sustav normativno utemeljen na načelima objektivnosti i transparentnosti, praksa pokazuje da učitelji često nailaze na nepredvidive administrativne prepreke. Umjesto poticaja, postupak napredovanja nerijetko postaje izvor stresa, nesigurnosti i osjećaja nepravde, pri čemu se kvaliteta stručnog rada ponekad stavlja u drugi plan u odnosu na formalne zahtjeve [3].

2. Administrativna neizvjesnost i atmosfera straha

Nakon predaje dokumentacije za napredovanje započinje razdoblje neizvjesnosti koje mnogi učitelji doživljavaju kao izrazito opterećujuće. Svaki dio portfelja može biti ocijenjen kao „nedostatan“, a i najmanja formalna pogreška može dovesti do odbijanja cijelog zahtjeva. Rokovi su strogo određeni, a mogućnosti naknadne dopune dokumentacije vrlo su ograničene.

Posljedice takvog ishoda nisu zanemarive. Odbijanje dokumentacije znači odgodu napredovanja za najmanje godinu dana, kasniji ulazak u viši platni razred i konkretan financijski gubitak. Istodobno se kod učitelja javlja snažan osjećaj frustracije, demotivacije i nepovjerenja u sustav, što dugoročno negativno utječe na profesionalnu klimu u školama.

2.1. Međunarodne konferencije kao problematična kategorija

Posebno osjetljivo područje u postupku napredovanja predstavlja priznavanje međunarodnih konferencija. Prema važećem pravilniku, konferencija se priznaje kao međunarodna samo ako najmanje jedna trećina sudionika dolazi iz inozemstva [2]. Taj kriterij, iako naizgled jasan, u praksi stvara brojne poteškoće.

Učitelj može pripremiti i izvesti kvalitetno recenzirano izlaganje, ali ako se struktura sudionika promijeni zbog nepredvidivih okolnosti – poput otkazivanja dolaska stranih predavača – aktivni doprinos gubi status međunarodnosti. U takvim situacijama konačna odluka ne ovisi o stručnosti rada, nego o administrativnim podacima koje učitelj ne može kontrolirati.

2.2. Stres i odustajanje od stručnog angažmana

Zbog visoke razine neizvjesnosti mnogi učitelji postupno odustaju od zahtjevnijih oblika stručnog djelovanja. Priprema dokumentacije zahtijeva znatno vrijeme i emocionalni angažman, ishod postupka je nepredvidiv, a sudjelovanje na konferencijama često podrazumijeva osobno financijsko ulaganje.

Strah od proceduralnih pogrešaka i mogućnosti da se cjelokupan trud ne prizna dovodi do toga da se učitelji radije odlučuju za „sigurnije“ aktivnosti s manjim rizikom, iako one imaju ograničen doprinos razvoju struke. Time sustav, umjesto da potiče izvrsnost i inovativnost, posredno potiče izbjegavanje rizika.

2.3. Posljedice za pojedinca i sustav

Dugotrajan stres povezan s napredovanjem može rezultirati profesionalnim sagorijevanjem, smanjenjem motivacije i povlačenjem iz stručnih zajednica. Na razini ustanove to znači manji prijenos suvremenih pedagoških pristupa i slabiju uključenost učitelja u razvojne projekte. Sustav time gubi upravo one pojedince koji bi mogli biti nositelji promjena.

3. Zaključak

Sustav napredovanja učitelja trebao bi nagrađivati kvalitetu i stvarni doprinos struci, a ne ovisiti o administrativnim okolnostima i formalnim detaljima. Profesionalni razvoj ne smije biti pitanje sreće ili vanjskih čimbenika izvan kontrole učitelja. Dok se pravilnici ne prilagode tako da omogućuju predvidivo i pravedno vrednovanje rada, učitelji će ostajati „između čekića i nakovnja“, a potencijal sustava ostat će neiskorišten.

4. Popis literature

- [1.] Tekst Arial font 12. GOV.SI. Napredovanje zaposlenih u odgoju i obrazovanju u nazive. Dostupno na: <https://www.gov.si/teme/napredovanje-v-nazive-strokovnih-delavcev-v-vzgoji-in-izobrazevanju/> Pristupljeno: 5. veljače 2026.
- [2.] PISRS. Pravilnik o napredovanju zaposlenih u odgoju i obrazovanju u nazive (PRAV15781). Dostupno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV15781>. Pristupljeno: 5. veljače 2026.
- [3.] Uradni list Republike Slovenije. Br. 68/2025. Dostupno na: <https://zakonodaja.ulinfotok.si/data/sectionpdf?sectionid=2025-01-2421>. Pristupljeno: 5. veljače 2026.